

местоимений. В статті дається визначення основних типів і видів прономінальної транспозиції і проводиться їх класифікація; виявляються найбільш активні і найбільш пасивні в транспозитивному відношенні разряди местоимений; визначаються особливості стилістичного функціонування прономінальних транспозитивів в різних типах тексту.

Ключевые слова: местоимение, прономінальна транспозиція; транспозитивні процеси; транспозитивний потенціал; образно-стилістичне функціонування.

Mykhailiuk N. P. The «Pronominal Transposition» Intension

The article deals with the pronominal transposition intension. Different kinds of transposition are singled out and described in detail. These are: 1) isofunctional transposition if some graphical and orthoepical kinds of pronouns are used instead of those qualified as normative ones (myself →meseln); 2) inner (internal) transposition suggesting the use of one form of the pronominal class instead of the other (I →we; we →us); 3) interclass transposition which implies the use of the pronouns of a certain class instead of the pronoun of some other class (my →me); 4) non-equivalent transposition if the pronoun functions as a morpheme; 5) outer (external) transposition, covering the cases of substantivization, adjectivization and verbalization of the pronominal units which occurs in two forms – analytical (the nobody) and synthetical (nobodies); 6) positional transposition which implies the violation of the conventional anaphorico-cataphoric correlation of the pronoun and its antecedent. Anthropogender transposition is widely applied in fiction, folklore and author's fairy tales where simultaneous personification and gender identification of the portrayed object have taken place.

Key words: pronoun; function; pronominal transposition; transpositive processes; stylistic potential.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Мізецька В. Я.

УДК 81'42

Л. Ф. Могельницька

**КОМПОЗИЦІЯ АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ
ТЕКСТІВ КІНЕМАТОГРАФІЧНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ:
ТИПОЛОГІЯ ІНТРОДУКТИВНИХ БЛОКІВ**

Дослідженням композиції публіцистичного тексту займалися багато науковців [1; 2; 3]. Об'єктом лінгвістики у германістиці

композиція стала завдяки працям Е. Г. Різель, її учнів і послідовників. Е. Г. Різель визначає композицію як нерозривну діалектичну єдність елементів форми і змісту цілісної структури тексту, що матеріально виражені лінгвістичними засобами [4, с. 265 – 266]. Засобами мовного вираження композиції є поділ тексту на частини й самі ці частини. Текстове виділення композиційного блоку досягається лексичними, граматичними, а також графічними засобами.

Мета композиції – концентрування уваги читача на кожній частині розгортання тексту. Від способів організації тексту, від співположення його елементів залежить вплив на читача. Тому композиція тексту будується за певною схемою, що найбільш відповідає реалізації комунікативних намірів адресанта [5, с. 250; 6, с. 77].

Особливості композиційної структури текстів кінематографічної проблематики (ТКП) зумовлені цілеустановками адресанта: викликати максимальний інтерес, привернути увагу читача й глядача до художнього фільму, що розглядається в ньому, проаналізувати і дати йому оцінку. ТКП інформують читача про новинки кінопродукції, містять їхній аналіз та оцінку з позицій різних учасників кінопроцесу: сценаристів, режисерів, акторів, критиків. Жанрова палітра ТКП в сучасній американській періодиці представлена інтерв'ю, анотаціями, короткими оглядами, стислими рецензіями, розгорнутими рецензіями на художні фільми, що висувалися на здобуття премії Оскар у номінації «Краща картина» у 1998 – 2002 рр.

Подібно до будь-якого тексту композиція ТКП являє собою взаємодію композиційних ланок: заголовок (надзаголовок, підзаголовок, внутрішні заголовки (міжзаголовки)), інтродуктивний блок [7, с. 203 – 205], основна частина, інферативний блок. Кожна частина виконує певну роль у досягненні комунікативної мети адресанта. У даній статті пропонуємо розглянути особливості інтродуктивного блоку ТКП, основна функція якого полягає у наданні адресату мінімуму знань, необхідних для сприйняття тексту. В інтродуктивному блоці основні відомості рецензованого фільму та його оцінка подаються таким чином, щоб утримати увагу читача та змусити його ознайомитись з текстом. Беручи до уваги комунікативні наміри адресанта, у процесі аналізу нами були виявлені п'ять типів інтродуктивних блоків: інформативно-оцінний, оцінний, сюжетний, порівняльний, аналітичний блоки.

В **інформативно-оцінному** інтродуктивному блоці подаються назва фільму, імена акторів, режисера, сценариста тощо та оцінка. Розглянемо приклад.

*If all 1,500 victims of the Titanic had been saved in 1912, their collective cheers wouldn't have begun to drown out Hollywood's collective sigh of relief that **James Cameron** has avoided the liner's fate, grandly launching «**Titanic**» after \$200 million and the worst buzz since «**Waterworld**». It's **a big, splashy movie** about a disaster that does not itself turn into a disaster. **It floats triumphantly**, supplying the rationale Hollywood*

craves for its own perpetually titanic profligacy. It's the kind of movie Hollywood believes in, ...can blow the competition out of the water. «Titanic» is big-budget spectacle and director Cameron brings it off with high-tech bravura, placing us aboard the ship in real time. The Titanic actually took two hours to sink. The film runs more than three. ... [Titanic: BG 19.12.97].

Із цього інтродуктивного блоку читач дізнається, що в розгорнутій рецензії йтиметься про фільм Джеймса Камерона «Титанік», заснований на подіях загибелі морського суперлайнера «Титанік» у 1912 році. Витрати на створення фільму становили 200 мільйонів доларів. У цій частині також знаходимо інформацію про тривалість фільму. Уже в інтродуктивному блоці автор дає оцінку фільму та режисури, застосовуючи такі лексичні одиниці, як *a big, splashy movie, floats triumphantly, the kind of movie Hollywood believes in, can blow the competition out of the water, director Cameron brings it off with high-tech bravura.*

В оцінному інтродуктивному блоці розгорнутої рецензії на кінофільм «Мулен Руж» за допомогою мовних засобів *punched up, overstressed, cheeky, aggressive and bursting with vitality, annoying and exhilarating* автор відразу ж висловлює оцінку фільму для того, щоб привернути увагу читача до рецензії: *Imagine two hours of cranked-up movie trailers: The volume is punishing, the pacing relentlessly fast and the gestures broad and obvious. Everything is punched up, overstressed. That's how it feels to sit through Baz Luhrmann's «Moulin Rouge», a movie so cheeky, aggressive and bursting with vitality that it can't help being annoying and exhilarating at the same time (MR: SFC 1.6.01).*

Сюжетний інтродуктивний блок містить певну інформацію про сюжетну лінію фільму для того, щоб дати читачеві загальне уявлення про тему рецензованого фільму. Наприклад:

The first encounter with Erin Brockovich (Julia Roberts), a twice-divorced mother of three with emphatic taste in clothes, is in the midst of a run of bad luck. After bluffing her way through a disastrous job interview, she is involved in a car accident. Although she accessorizes her short skirts and tight tops with a fetching neck brace, her lawsuit against the other driver, a wealthy doctor, fails. One baby-sitter quits, her replacement has the demeanor of a medicated psychopath, and a motorcycle gang has moved in next door. Erin's bank balance stands at \$74, and her baby is running a fever [EB: NYT 17.03.00].

На початку тексту з прикладу митець стисло представляє сюжет фільму «Ерін Брокович». Використовуючи мовні одиниці *Erin Brockovich, a twice-divorced mother of three with emphatic taste in clothes*, автор знайомить читача з головною героїнею фільму – двічі розлученою матір'ю трьох дітей Ерін Брокович, яка має неабиякий смак в одязі. Наступні мовні одиниці описують основні сюжетні події: *in the midst of a run of bad luck, bluffing her way through a disastrous job interview, her lawsuit fails, baby-sitter quits, motorcycle gang has moved in next door, bank*

balance stands at \$74, baby is running a fever. Головна героїня опинилася в скрутному становищі. Викрутившись на співбесіді по влаштуванню на роботу, вона потрапила в автокатастрофу, провалила справу в суді по звинуваченню водія, від неї пішла нянька. Поряд оселилася компанія мотоциклістів. На її банківському рахунку залишилось 74 долари, а в дитини піднялась температура.

У **порівняльному** інтродуктивному блоці рецензований фільм зіставляється з іншими кінокартинами. Таким чином популярність уже визнаних фільмів спрацьовує на користь успіху нової кінопродукції. У наведеному інтродуктивному блоці міститься чотири назви відомих фільмів спільної з «Гладіатором» тематики:

*The awe-inspiring trailers for Gladiator may have you dreaming of Spartacus and **Ben-Hur**, but you may be surprised to find this film in reality a less palatable mélange of **Braveheart** and **Mad Max: Beyond Thunderdome**. This isn't altogether a bad thing, but those expecting a new Roman epic that will stand the test of time (like Spartacus and Ben-Hur) are in for some surprises (filmcritic.com).*

В **аналітичному** інтродуктивному блоці аналізуються такі елементи, як:

а) проблематика, тематика фільму. У ТКП нами виявлені наступні опорні лексичні одиниці, що вводять основні теми, висвітлювані в сучасному американському кінематографі: *story, subject, about, focus, topic, emphasis, heart, to portray, theme* тощо. Наприклад:

*«The Insider» is a truth-based drama **about** the former tobacco industry scientist who blew the whistle on his bosses. It's **about** how «60 Minutes» had the story but caved in to pressure not to run it (The Insider: SFC 14.4.00).*

У кінофільмі «Своя людина» порушуються проблеми, пов'язані з тютюновою промисловістю та ЗМІ. Колишній вчений, який працював у тютюновій індустрії, викриває злочини керівництва компанії і розповідає про це засобом масової інформації. Проте телекомпанія відмовляється подавати таку інформацію в ефір.

б) акторська майстерність:

*Many who concede that **Julia Roberts** is beautiful doubt whether she can act. Yet though probably not destined for Shakespeare and Sophocles, she has been **dependable on screen**. With «Erin Brockovich» she should **persuade even doubting Thomases** that she is both a movie star (lovely, sexy, adored by the camera) and an actress (damn talented) (EB: National Review 17.4.00).*

У прикладі аналізується акторська майстерність актриси Джулії Робертс, яка переконала всіх у тому, що вона справжня кінозірка й талановита актриса, зігравши роль Ерін Брокович в одноіменному кінофільмі.

в) аналіз персонажів фільму:

*His look is **impish**. His limbs are **rubber**. His hair is **vanishing** and his face is a **caricaturist's dream**. So Roberto Benigni gets some of the biggest*

laughs in his brazen «Life Is Beautiful» when, impersonating a school inspector in Fascist Italy, he is asked to hold forth on why Italians are a superior race (LIB: NYT 23.10.98).

Прикметники *impish, rubber, vanishing* описують головного героя фільму «Життя прекрасне». Його кумедний вигляд допомагає у жартівливій формі пояснити синові, не травмуючи його, чому італійці є вищою расою, а євреї – нижчою.

г) попередні роботи режисера. Розглянемо приклад: *In 1996 a brash young Australian director named Baz Luhrman, with one film and some hit songs to his credit, made a modernized version of Romeo and Juliet. The first thing we saw was a television set with a newscaster speaking the opening chorus. The setting was «Verona Beach» in the 1990s; the balcony scene took place in a swimming pool; the characters were racially diversified, drove large convertibles, and carried pistols. I can't say that I enjoyed the film, but I admired its ... sincerity. ... [The New Republic 11.6.01].*

Режисер «Мулен Руж» у 1996 році, маючи у своєму доробку один фільм і декілька хітових пісень, створив нову версію «Ромео і Джульєтти». Використання мовних одиниць *setting, the balcony scene, characters, to convey the idea* вказують на аналіз художнього оформлення фільму, окремих сцен, персонажів та основної ідеї:

Отже, в основу типології інтродуктивних блоків ТКП покладено функціональний критерій. Залежно від того, яку функцію виконує дана композиційна ланка, яку комунікативну мету переслідує автор тексту – інформувати про новинки кінематографу, оцінити й проаналізувати кінопродукт, привернути увагу до нього – виділяємо такі інтродуктивні блоки ТКП, як інформативно-оцінний, оцінний, сюжетний, порівняльний та аналітичний. Усі типи інтродуктивних блоків мають спільну функцію – підготувати читача до сприймання наступної інформації, що міститься в основній частині тексту.

Список використаної літератури

- 1. Малиновська О. Л.** Лінгвостилістичні та структурні особливості газетного тексту німецької театральної рецензії : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О. Л. Малиновська. – Львів, 1994. – 202 с.
- 2. Синдеева Т. И.** Некоторые композиционно-синтаксические особенности речевого жанра «газетная рецензия» / Т. И. Синдеева // Коммуникативные и прагматические особенности текстов разных жанров : [сб. научных тр]. – Вып. 178. – М. : МГПИИЯ им. М. Топеза, 1981. – С. 26 – 34.
- 3. Schmid U. T.** Theorie und Selbstverständnis der neueren deutschen Filmkritik: [Diss... des Doktorgrades] / U. T. Schmid. – Münster, 1995. – 252 s.
- 4. Riesel E.** Deutsche Stilistik : [учебник для студ. інст. и фак.-тов иностр. яз. / E. Riesel, E. Schendels. – М. : Высш. шк., 1975. – 315 с.
- 5. Бахтин М. М.** Эстетика словесного творчества / М. М. Бахтин. – М. : Искусство, 1986. – 445 с.
- 6. Зильберт Б. А.** Проблемы классификации текстов массовой информации / Б. А. Зильберт

// Изв. АН СССР. Сер. лит-ры и яз, 1986. – Т. 45. – № 1. – С. 70 – 80.
7. Мороховский А. Н. Стилистика английского языка / [А. Н. Мороховский, О. П. Воробьёва, Н. И. Лихошерст, З. В. Тимошенко] – К. : Вища школа, 1991. – 272 с.

Могельницька Л. Ф. Композиція англомовних публіцистичних текстів кінематографічної проблематики: типологія інтродуктивних блоків

У запропонованій статті визначено роль композиції у реалізації комунікативних намірів адресанта. Розглянуто характерні особливості композиційної будови публіцистичних текстів кінематографічної тематики. Зазначено комплекс чинників, що зумовлюють ці особливості, виокремлено типи інтродуктивних блоків текстів кінематографічної проблематики відповідно до комунікативних цілей автора тексту та наведено особливості представлення інформації у кожному з типів.

Ключові слова: композиція, тексти кінематографічної проблематики, інтродуктивний блок, типологія

Могельницкая Л. Ф. Композиция англоязычных публицистических текстов кинематографической проблематики: типология интродуктивных блоков

В предлагаемой статье определена роль композиции в реализации коммуникативных намерений адресанта. Рассматриваются характерные особенности композиционного строения публицистических текстов кинематографической тематики. Определены факторы, обуславливающие эти особенности, выделены типы интродуктивных блоков текстов кинематографической проблематики соответственно коммуникативным целям автора текста и рассмотрены особенности представления информации в каждом из типов.

Ключевые слова: композиция, тексты кинематографической проблематики, интродуктивный блок, типология.

Mohelnytska L. F. Composition of English Publicistic Cinematography Texts: Typology of Introduction Blocks

The article deals with the peculiarities of English publicistic cinematography texts composition. The factors influencing these peculiarities are determined. The types of introduction blocks are distinguished according to the author's communicative purposes. Composition is considered as a unity of form and content expressed by language means. Compositional blocks are distinguished by lexical, grammatical and graphical means. The purpose of composition is to attract readers' attention to every part of a text. That is why a text is built according to a certain scheme aimed at influencing a reader to the fullest extent. The peculiarities of cinematography texts composition are caused by the addresser's communicative purposes to make a reader interested

in both reading the text and further watching the film, to analyze and evaluate the film. Cinematography texts inform about new films, present their analysis and evaluation. Like any other text composition of a cinematography text is the title, the introduction block, the body or the main part and the inferative block. The function of the introduction block is to give an addressee minimum knowledge necessary to understand the whole text.

Key words: composition, cinematography texts, introduction block, typology.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2013 р.

Прийнято до друку 30.05.2013 р.

Рецензент – к. філол. н., доц. Жуковська В. В.

УДК 811.111-26

Т. В. Петрик

БІБЛІЙНІ ПРЕЦЕДЕНТНІ ФЕНОМЕНИ У ЧЕННЕЛІНГ-ДИСКУРСІ

Із розвитком суспільства людство створює нові продукти діяльності. Цей процес спостерігається у всіх сферах буття, не оминаючи й таку область як література. Літературі сьогодення властиве виникнення нових жанрів та переосмислення вже існуючих. Поняття мінливості літератури передбачає виникнення її нових видів, а отже створюються передумови для виокремлення нових типів дискурсу як об'єктів лінгвістичного дослідження. Одним із них є ченнелінг-дискурс. Хоча об'єкт дослідження відзначається цілковитою новизною, методологічний та понятійний інструментарій базується на доволі усталених поняттях та термінах, якими оперує сучасне дискурсознавство.

Дослідження дискурсу є багатоаспектним і включає структурно-стилістичні характеристики, особливості репрезентації мовної особистості у тексті, прагматичні параметри разом із стратегіями та тактиками адресанта та багато інших напрямів аналізу. Одним із явищ, які привертають увагу лінгвістів є прецедентні феномени як засоби репрезентації національно-культурної специфіки мовної свідомості. Метою даної статті є опис прецедентних феноменів у ченнелінг-дискурсі. Дослідження проводиться на матеріалі ченнелінгів Крайона і, оскільки цей вид дискурсу вперше попадає у фокус лінгвістичного дослідження, можна стверджувати його беззаперечну новизну. У той же час наш аналіз опиратиметься на праці, які розробляли поняття прецедентного імені та прецедентної ситуації (Караулов Ю. Н., Серажим К., Гудков Д. Б., Захаренко І. В.), чи розглядали це явище на матеріалі газетного дискурсу